

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

EU:n ennallistamisasetuksen artiklan 6 ongelmat ja korjausehdotukset

Tulevaisuustutka

Ilona Mansikka, kaavoituspäällikkö

Uudenmaan liitto 2.3.2023

Yleistä EU:n ennallistamisasetuksesta

- EU ja sen jäsenmaat ovat biodiversiteettistrategiassa sitoutuneet saattamaan luonnon monimuotoisuuden elpymisen tielle vuoteen 2030 mennessä.
- Tavoitteita on täsmennetty valmisteilla olevaan ennallistamisasetukseen, jonka käsittely etenee EU:ssa tämän vuoden aikana.
- Asetuksessa on 22 artiklaa, joista keskitymme edunvalvonnassamme ja korjausehdotuksissamme artiklaan 6 ”Kaupunkien ekosysteemien ennallistaminen”. Artikla koskee Suomessa 63 kuntaa.

Keskeistä ennallistamisasetuksen artiklassa 6

- **Ongelmat:**
Luonnon ennallistamista ja monimuotoisuutta on todella tärkeä edistää, mutta artikla 6 toimii päinvastoin ja estää kuntien ja seutujen kestävänn kehittämisen.
Seurannaisvaikutuksina mm. rakenteen hajautuminen, lisääntyvä liikenne, asuntopula, työllisyysaasteet, metsäkato.
Artikla ei ota huomioon erilaisia lähtökohtia eri puolilla EU:a.
- **Ratkaisut:**
Artiklaa 6 tulee **korjata painottamaan viheralueiden laatua.**
Tarjoamme ratkaisuja artiklan korjaamiseksi, jotta tärkeä kokonaisuus ei kaatuisi tähän yhteen artiklaan.

Esityksessä ensin ongelmat ja ratkaisut, sitten perusteluja ja esimerkkejä kaupungeista eri puolilta Eurooppaa.

Ongelmat

- **Vaatimukset luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi perustuvat pinta-alaan ja kuntien hallinnollisiin rajoihin. Pinta-ala on kuitenkin huono mittari – keskiössä pitäisi olla viherympäristön LAATU!**
- **Artikla ei millään tavalla ota huomioon viheralueiden nykyistä määrää**
 - **tai kuntien asukasmäärää, yhdyskuntarakenteen tiheyttä jne.**
 - Suomessa kunnat pinta-alaltaan suuria → mitä suurempi kunta, sitä suuremmat viherpinta-alan lisäsvaatimukset. Käytännössä siis monessa tapauksessa: Mitä enemmän vihreää kunnassa jo valmiiksi on, sitä enemmän sitä on lisättävä.
- **Hajautumisriski:** Kaupunkiseudulla artikla ei koske osaa kunnista → kasvupaine ja uusi rakentaminen siirtyisi niihin hajauttaen yhdyskuntarakennetta, kestävyysperiaatteiden vastaisesti.

Mitä artikla 6 tarkoittaa kaupungeille

- **No net loss – kokonaisheikentymättömyys:**
Viheralueiden pinta-ala ja latvuspeittävyys eivät saa vähentyä verrattuna vuoden 2021 tilanteeseen
 - Hyvin hankala tai **jopa mahdoton toteuttaa**
 - Toteuttaminen vuoteen 2030 mennessä – mistä saadaan uutta puustoa muutamassa vuodessa?
 - Kaupunkien maankäyttö on jo suunniteltu vuosiksi eteenpäin. **Voimassa olevat lainvoimaiset kaavat on voitava toteuttaa.**
- **Viheralueen nettolisäystavoitteet +3% 2040 ja +5% 2050 mennessä:**
Mitä nykyisiä toimintoja kaupungeista uusien viheralueiden alta poistetaan, mihin ne siirtyvät?
 - Lisäys lasketaan kuntien kokonaispinta-aloista. Suomessa kunnat laajoja → **nettolisäysvelvoitteet per kunta valtavia** (jopa satoja neliökilometrejä)
 - **Mahdoton toteuttaa:** mihin nykyiset toiminnot (asuminen, liikenne, työpaikat, pellot) ennallistettavilta alueilta siirretään? Osassa kaupungeista ei edes ole niin paljon ihmisen muokkaamaa ympäristöä, että ennallistamisvelvoitteet saataisiin täytettyä.
 - **Miten velvoitteet jyvitetään eri kaupungeille?** Hoitaako joku toinen kaupunki jonkun toiset velvoitteet, omiensa lisäksi? (Vrt. kansallinen ennallistamissuunnitelma)
- **Vain osa yhtenäisen kaupunkiseudun kunnista artiklan kohteena:**
Kaupunkiseutuja ei enää jatkossa voida kehittää kokonaisuutena, tasapuolisesti
 - Artikla 6 koskee vain osaa kaupunkiseudun kunnista → **kasvu ohjautuisi hajauttavasti. Tämä on vastoin MRL:ia ja kaikkia kestävän alue- ja yhdyskuntarakenteen periaatteita** (ympäristö-, talous- ja sosiaalinen näkökulma)
- → **Miten asuntotarpeeseen voidaan jatkossa vastata tai kehittää elinkeinoja?**

Periaatekuva

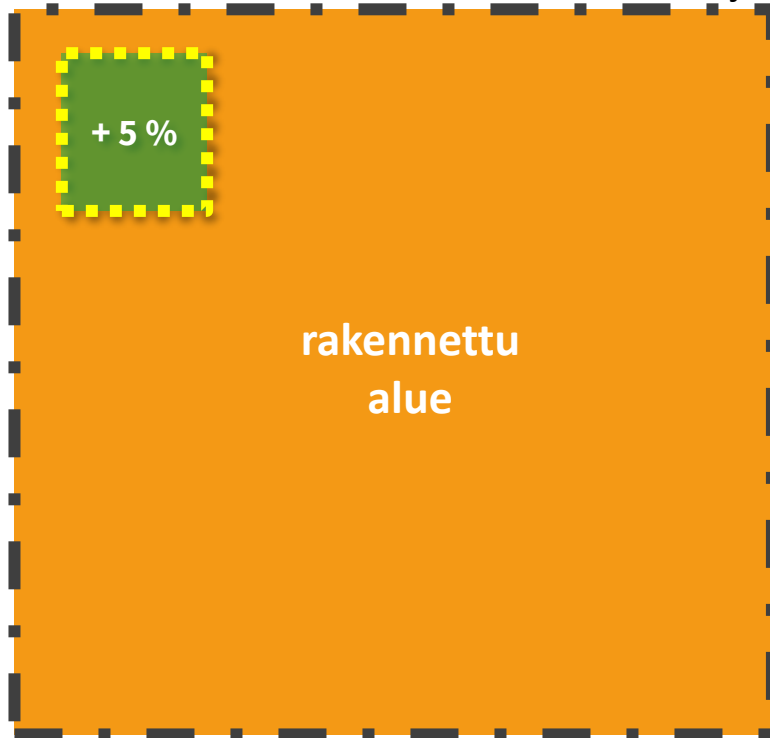
Viherpinta-alan nettolisäysvaatimukset ovat samat keskenään erilaisissa kaupungeissa

Artikla 6 edellyttää lisäämään kaikkiin kolmeen esimerkkikuntaan yhtä suuren määrän viheraluetta (+ 5 % laskettuna kunnan kokonaispinta-alasta) vuoteen 2050 mennessä

- olemassa olevan viherpinta-alan määrä (tai asukasmäärä, asukastiheys jne.) ei vaikuta siihen, kuinka paljon viherpinta-alaa tulee lisätä

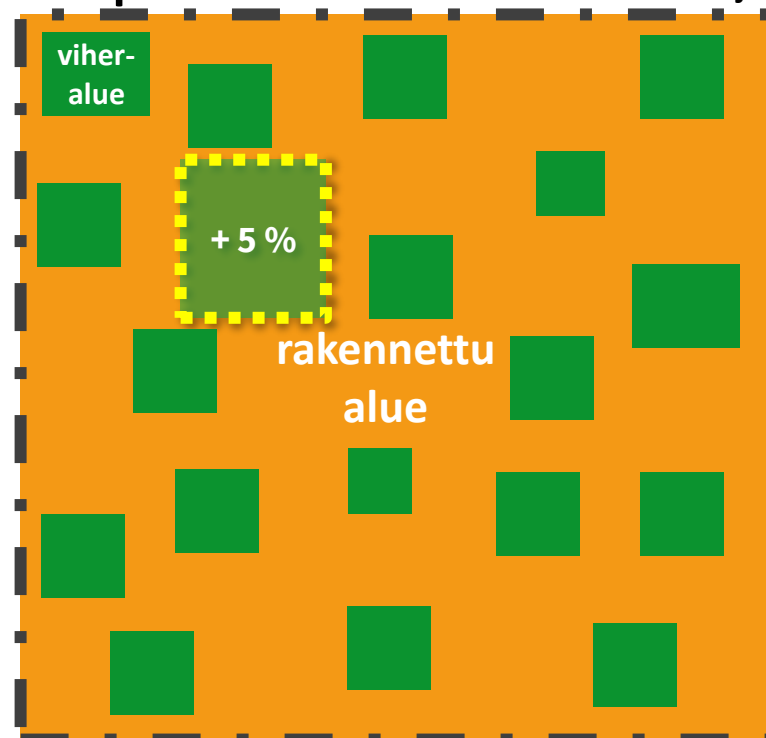
Kaupunki A

kuntaraja

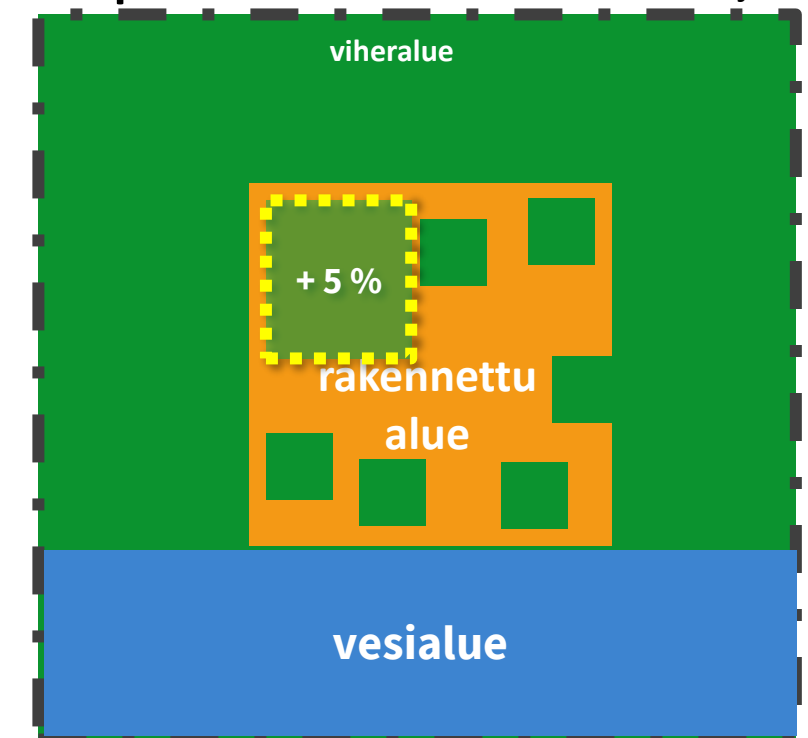
Kaupunki B

kuntaraja

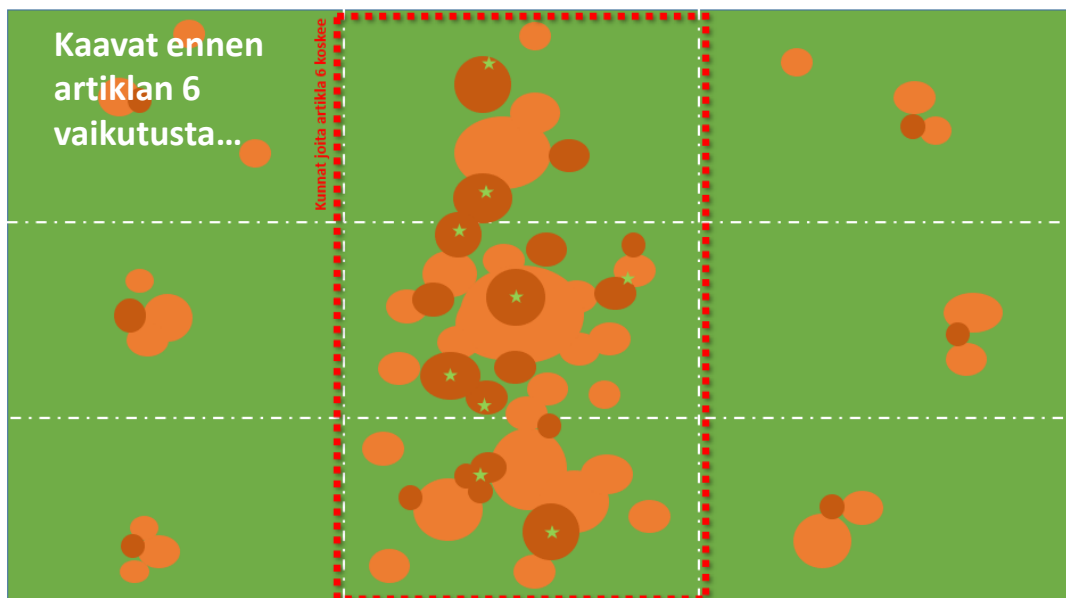
Kaupunki C

kuntaraja

Artikla 6 hajauttaa kaupunkirakenteen

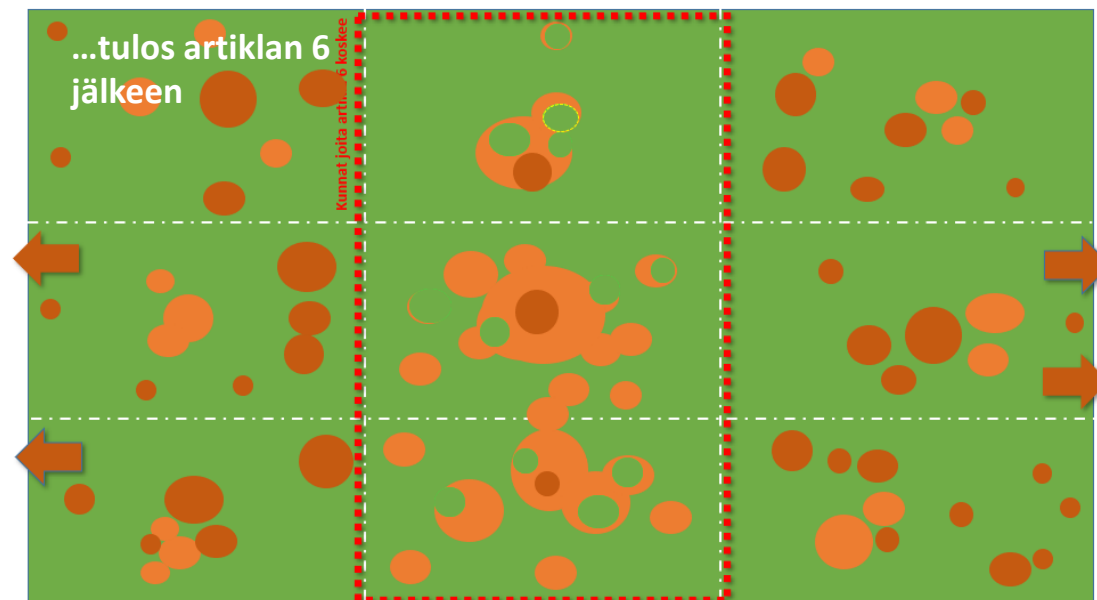
Tätä tavoitellaan kestäväällä, olevaa kaupunkirakennetta tiivistävällä kaupunkisuunnittelulla...

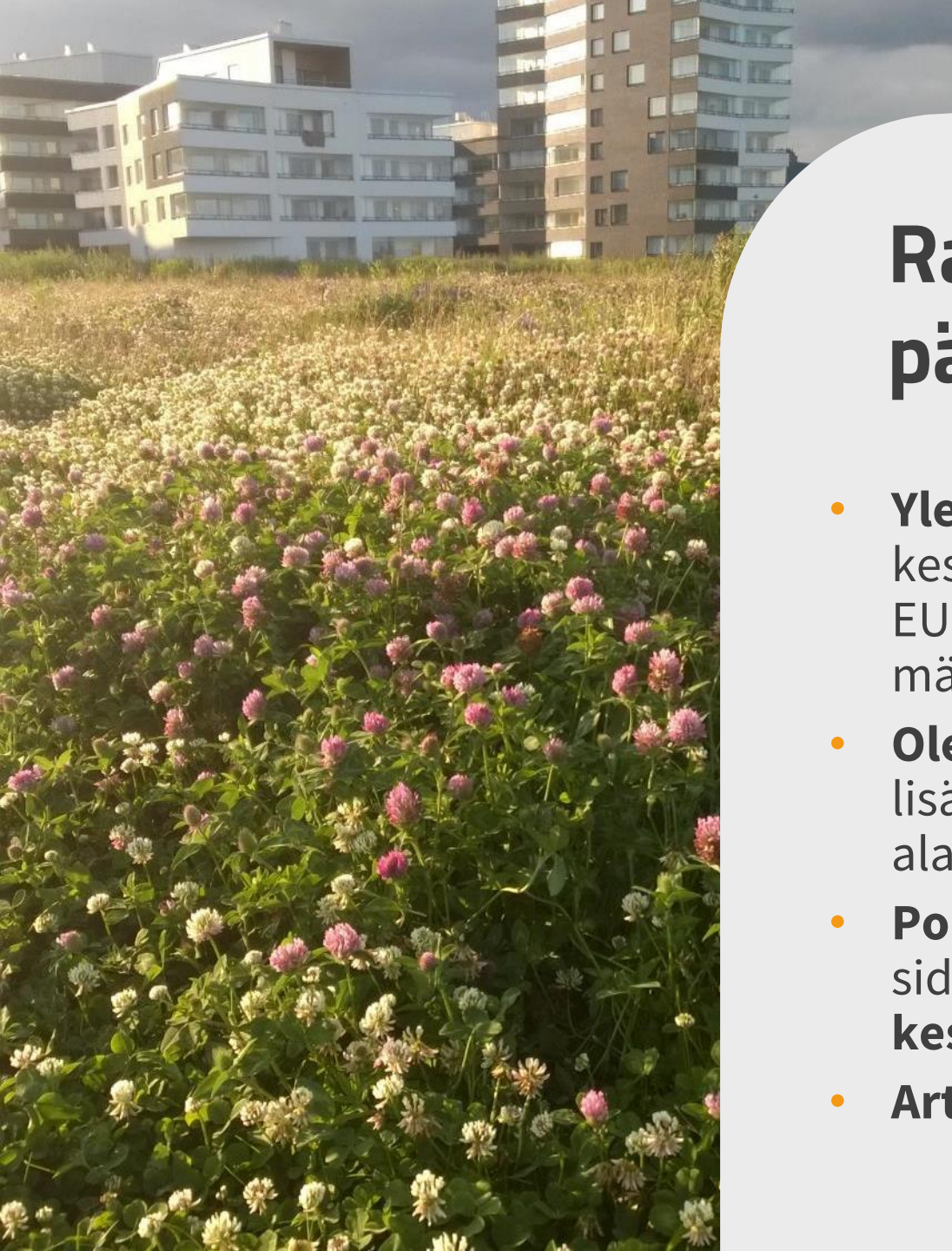
Kumpi lopputilanne on luonnon monimuotoisuuden kannalta parempi? Kumpi tukee paremmin kestävyysliittymiä tavoitteita?

... tämä on lopputulos, jos kaupunkien kehittäminen olevaa rakennetta tiivistämällä ja tehostamalla merkittävästi vaikeutuu:

Yhdyskuntarakenne hajautuu, mikä on sekä ympäristöllisestä, taloudellisesta että sosiaalisesta näkökulmasta katsottuna vastoin kestävyystavoitteita.

- Hajautuminen aiheuttaa metsäkatoa ja luonnonympäristön pirstoutumista ja vähentää hiilinielua.
- Hajautunut rakenne ei tue kestävästä liikkumisesta. Liikenteen ilmastotavoitteet eivät täyty.
- Kasautumisedut menetetään, elinkeinoelämän edellytykset heikkenevät mm. työvoiman saatavuuden heikentyessä, kun asuntotuotanto ydinalueilla vaikeutuu.

Ratkaisuehdotusten pääperiaatteet artiklaan 6

- **Yleispiirteistäminen!** Sama jäykkä sääntely ei toimi keskenään varsin erilaisissa kaupungeissa eri puolilla EU:a. EU voisi asettaa yleisemmät tavoitteet ja valtiot määrittelisivät keinot, joilla niihin tehokkaimmin päästään.
- **Olevan viheralueen määrällä tulee olla merkitystä** → lisäysvelvoitteet tulee kohdentaa sinne, jossa viherpinta-alan puute on selkeä ongelma.
- **Pois kuntarajasidonnaisuudesta** ja pinta-aloihin sidotuista prosenttilisäyksistä -> **Viherympäristön laatu keskiöön!**
- **Artiklaa tulee selkeyttää**

Kannanotto

(Uudenmaan liitto, Kymenlaakson liitto, Päijät-Hämeen liitto, Helsinki, Vantaa, Espoo)

- **Ensisijainen näkemyksemme on, että artiklaa 6 tulee muokata yleispiirteisemmäksi niin, että se asettaa nyt esitettyä yleisemmällä tasolla selkeät tavoitteet luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi kaupunkimaisilla alueilla ja edellyttää kansallisia toimia.** Vasta kansallisella ja paikallisella tasolla voidaan ottaa huomioon alueiden erityispiirteet ja suunnitella toimenpiteet, jotka aidosti edistävät luonnon monimuotoisuutta.
- **Artiklan määritelmät ja siinä asetetut velvoitteet tulee selkeyttää ja niiden vaikutukset arvioida.** Nyt määritelmät ja velvoitteet ovat epäselviä ja toimivat osin vastoin asetuksen tarkoitusta.
- Mikäli lähtökohtana kuitenkin on artiklan 6 tämänhetkinen muotoilu (22.6.2022), ehdotamme siihen seuraavia, Suomen kansallisen kannan (Suuren valiokunnan lausunto 14/2022 vp 30.11.2022) periaatteiden mukaisia muutoksia:
 1. Artiklan velvoitteet tulee kohdistaa vain sellaisiin kaupunkialueisiin, joissa viheralueiden määrä jää tai putoaa alle unionin määrittelemän vähimmäistason.
 2. Velvoitteita ei tule sijoittaa yksittäisiin kaupunkeihin, hallinnollisiin rajoihin ja prosenttiosuuksiin niiden kokonaispinta-alasta. Luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita tulee voida edistää ottaen huomioon **kaupunkiseutu toiminnallisena kokonaisuutena**. Suurimmilla kaupunkiseuduilla Suomessa kaupunki- ja viherrakenteen muodostama kokonaisuus ylittää eri kaupunkien hallinnolliset rajat.
 3. Luonnon monimuotoisuuden edistämistä tulee ohjata viheralueiden laadun kautta, ei pelkkään kunnan kokonaispinta-alaan perustuvilla prosenttilisäyksillä. Mikäli kuitenkin edellytetään nettolisäystä, tulisi lähtökohtana pitää rakennettujen alueiden pinta-alaa, ei koko kunnan pinta-alaa.

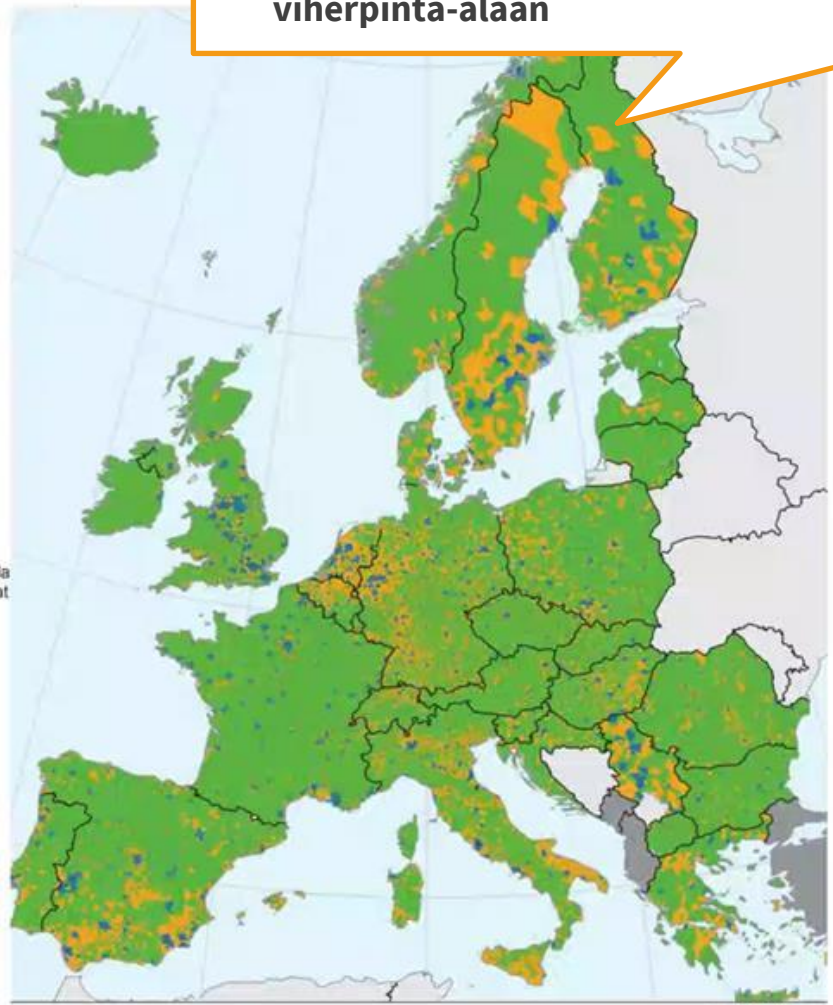
Kaupungit, joita artikla 6 koskee

- Suomessa koskee 63 kaupunkia
- Suomen väkiluku on n, 5,5 miljoonaa

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

- Pohjoismaissa kaupunkirakenne on hyvin erilainen kuin muualla EU:ssa
- Kunnat ja alueet ovat tyypillisesti laajoja ja rakennettua aluetta on vähän suhteessa viherpinta-alaan

23.11.2022 2

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units>

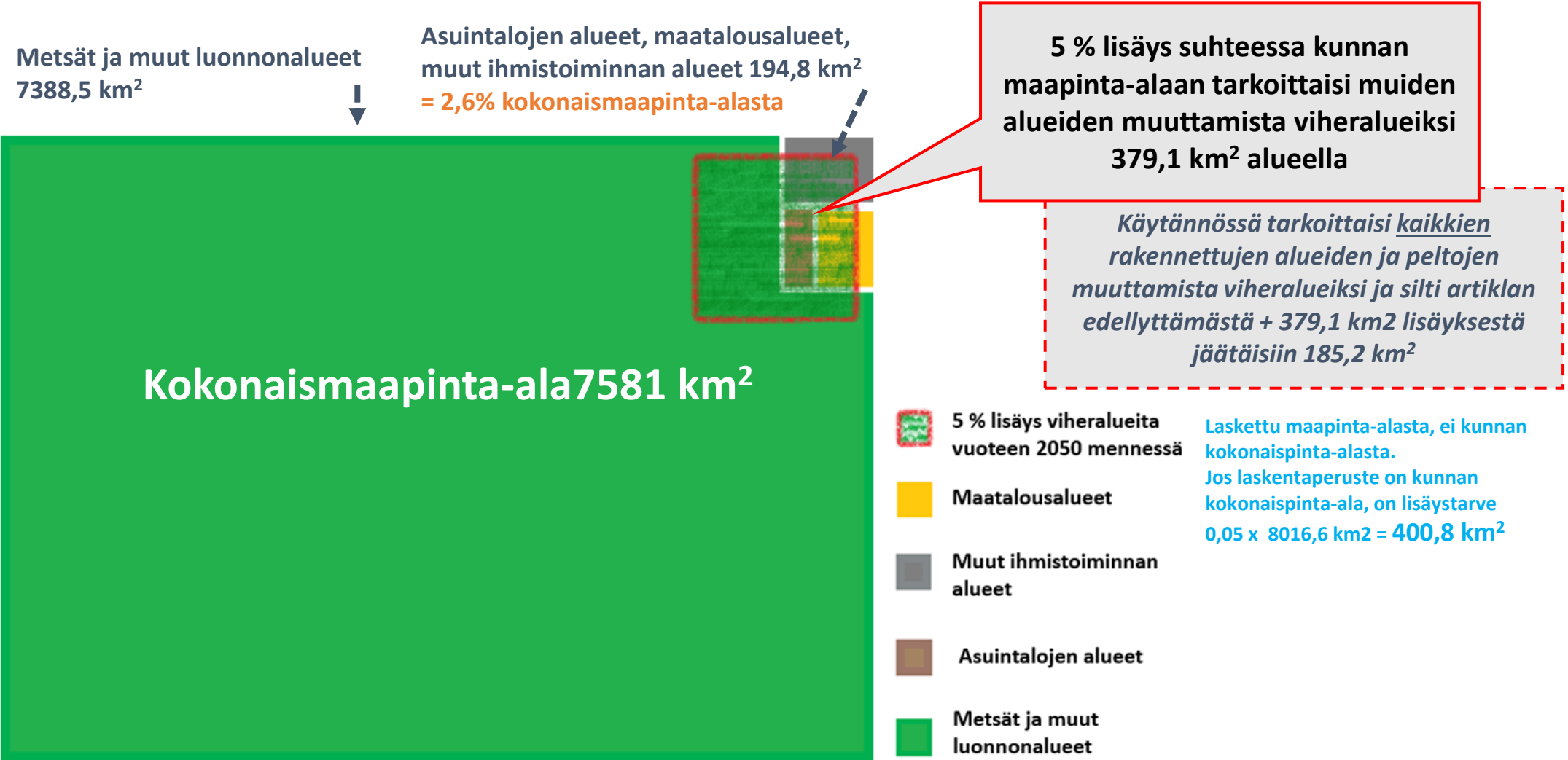
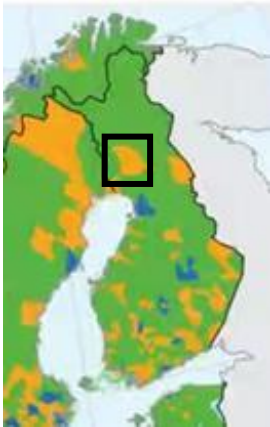

Helsingin maankäyttö 2018 ja lisättävän viheralueen määrä vuoteen 2050 mennessä (sisältäen vesialueet)

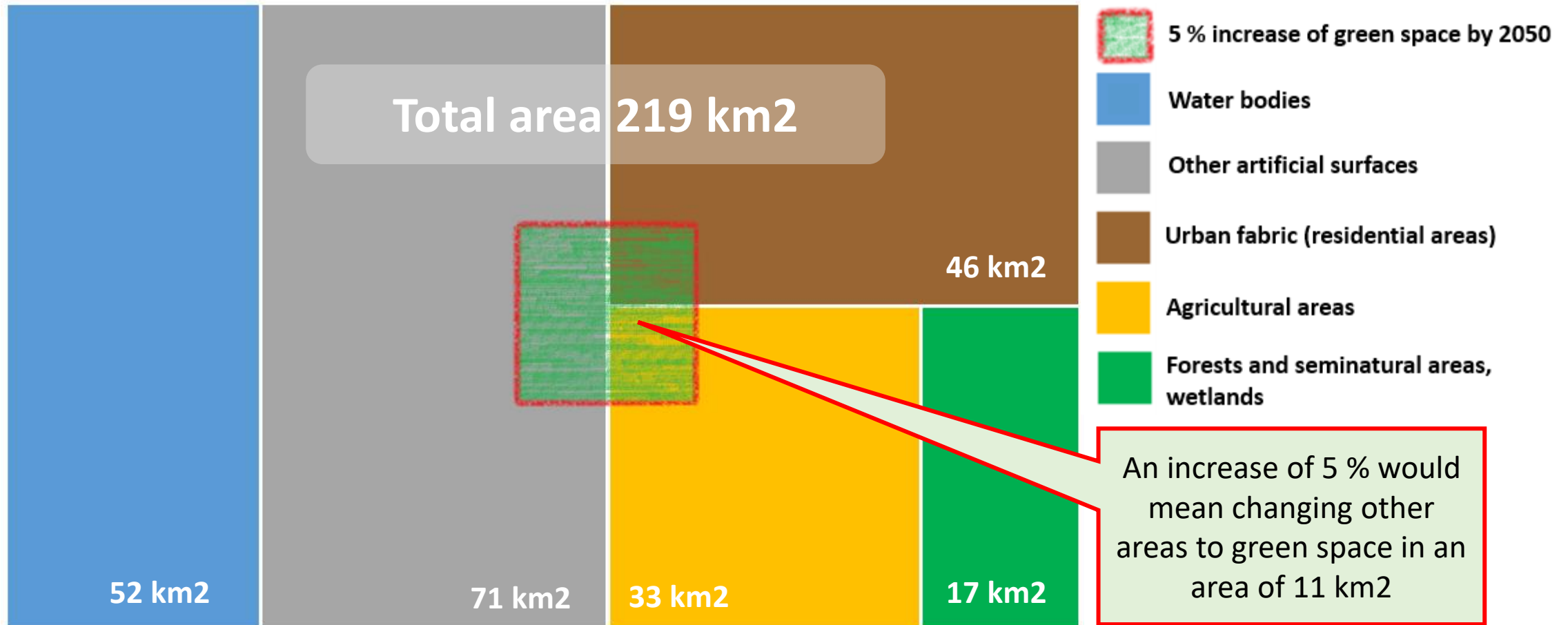
Rovaniemen maankäyttö 2018 ja lisättävän viheralueen määrä vuoteen 2050 mennessä (ei sisällä vesialueita)

Asukasmäärä 64 000
(Tilastokeskus 2021)

Tietolähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri 2.2.2023,
CORINE-maanpeitekarttoitus, Suomen ympäristökeskus sekä Maanmittauslaitos

Land use in City of Amsterdam, Netherlands and the green space to be increased by 2050

Source: Urban Atlas 2018, Copernicus Land Monitoring Service

Kiitos!

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

uudenmaanliitto.fi

[@Uudenmaanliitto](https://twitter.com/Uudenmaanliitto)

[Uudenmaan liitto](https://www.facebook.com/Uudenmaanliitto)

[My Uusimaa](https://www.instagram.com/MyUusimaa)